

NEREALIZOVANÝ ALTERNATÍVNÝ NÁVRH NA STOKORUNÁČKU Z ROKU 1953

V ostatných rokoch sa podarilo postupne získať viacero donedávna neznámych informácií o vzniku papierových platiidiel, ktoré ruská ceninová tlačiareň Goznak navrhla a vytlačila na objednávku československej vlády na uskutočnenie peňažnej reformy v roku 1953, ako aj kópie ich výtvarných návrhov (ŠUSTEK 1997, 1998).

Nedávno sa podarilo získať aj jediný (dochovaný) alternatívny návrh týchto platiidiel. Ide o návrh stokorunáčky. Predstavujú ho dve do podrobnosti prepracované akvarelové kresby nakreslené na bielom kartóne a označené v archíve Goznanu ako neschválený návrh líca (obr. 1) a rubu (obr. 2). Rozmery bankovkového poľa i okrajov (154x80 mm) sa presne zhodujú s rozmermi realizovanej podoby stokorunáčky vzoru 1953.

Obraz lícnej strany (obr. 1) tematicky zodpovedá požiadavkám stanoveným ministerstvom financií v Prahe, t.j. symbolizuje zväzok robotníkov a roľníkov. Postavu kovorobotníka zrealizovanej podoby stokorunáčky však nahrádza baník. Na rozdiel od realizovanej podoby bankovky sú obe postavy umiestnené v ležatom elipsovitom medailóne (65x40 mm) uloženom v strede hornej polovice bankovkového poľa. Z oboch postáv sú zobrazené iba ich poprsia. Roľník držiaci v náručí snop obilia je vyobrazený v čelnom pohľade a baník so zbijačkou položenou na ľavom pleci v trištvrtinovom pohľade zľava. Zvolený spôsob a veľkosť vyobrazenia oboch postáv však umožnil autorovi návrhu – grafikovi I. I. Dubasovovi oveľa podrobnejšie prepracovať ich tváre a účes, ako tomu je na realizovanej podobe tejto bankovky. Zobrazenie baníka nápadne pripomína postavu baníka na líci sovietskej jednorubľovej štátovky vzoru 1938 od toho istého autora (obr. 3).

Na bokoch medailónu sú umiestnené dve zložité gilošové ružice s hodnotovou číslou 100, uložené na pozadí jednoduchého rastlinného ornamentu. Spodný okraj medailónu čiastočne prekryva v dvoch riadkoch dvojjazyčný názov emisnej banky. Úprava názvu je veľmi podobná jeho úprave na realizovanej podobe bankovky, písmo i celý nápis sú však trochu širšie. Pod názvom emisnej banky leží v strede bankovkového poľa zložitá gilošová kartuša s hodnotovou číslou 100 a štítkom s rokom vydania 1953. Pozadie kartuše tvorí nepravidelná gilošová ružica v kontrastujúcej belasej farbe. Na bokoch kartuše je slovné vyznačenie hodnoty – vpravo česky, vľavo slovensky. V pozadí sú náznaky rastlinného ornamentu. Pod slovným vyznačením hodnoty sa na oboch stranách opakuje séria a číslo bankovky. Sériové písmená ID sú iniciálami mena autora návrhu a šesťmiestne číslo 240153 predstavuje zakódovaný dátum vzniku návrhu – 24 január 1953. Bankovkové pole lemuje tmavý rámik s náznakmi negatívnej giloše, výrazne odlišnej od realizovanej podoby bankovky. V dolnej časti rámika sú umiestnené štítky s trestnou vyhrážkou. Pozadie bankovkového poľa je béžové, bez názna-

Obr.1: Nepoužitý návrh I. I. Dubasova na líce československej stokorunáčky z r. 1953 datovaný 24. 1. 1953.

Obr.2: Nepoužitý návrh I. I. Dubasova na rub československej stokorunáčky z r. 1953 datovaný 20. 1. 1953.

Obr. 3: Líce sovietskej štátovky v hodnote 1 rubľa z r. 1938 s podobne zobrazenou postavou baníka so zbijačkou na pravom pleci. Môže ísť o jeden z inšpiračných zdrojov pri kompozícii nepoužitého návrhu líca stokorunáčky.

ku predpokladaného podtlačového rastra. Vedúca farba líca je béžová a hnedá, medailón je ružovkastý.

Na návrhu (údajne) rubovej strany (obr. 2) vstrede bankovkového poľa dominuje malý štátny znak ČSR, na jeho bokoch je slovné vyznačenie hodnoty v troch riadkoch, vľavo česky, vpravo slovensky. V pozadí v podtlačí sú zakreslené tmavo béžové hodnotové číslu. Pod slovným vyznačením hodnoty je obojstranne umiestnená séria ID a číslo 200153. Opäť ide o iniciály autora a zakódovaný dátum vzniku návrhu – 20 január 1953. V hornej časti rámiku je uložený tmavomodrý pás s názvom emisnej banky po jeho bokoch, v horných rohoch bankovkového poľa sú hodnotové číslu 100. Stred spodnej časti rámika prekryva široká stuha s dvojjazyčnou trestnou vyhrážkou. V jej strede je malá gilošová ružica s rokom vydania bankovky 1953. V oboch dolných rohoch sú hodnotové číslu jednoduchého geometrického tvaru. V podtlačí bankovkového poľa sú náznaky bohatého rastlinného ornamentu. Vedúce farby sú tmavomodrá (hlavné prvky obrazu a nápisy) a okrová (ochranné podtlače).

Samotná kompozícia, výrazné opakovanie názvu emisného ústavu, nápadné slovné vyznačenie hodnoty umiestnené na